
A vadgazdálkodás, vadászat kontra állatvédelem, valamint ennek kapcsán a tulajdonnal való szabad rendelkezés, és más jogok sérelme az EJEB joggyakorlatának tükrében

Barta Judit*

Prugberger Tamás professzor úr több évtizedet felölelő munkássága által érintett területek egyike a vadgazdálkodás, valamint vadászat joga.¹ Megragadva ezen szálát, szeretnénk bemutatni a vadgazdálkodás és a vadászat jogintézményét érintő újabb, nemzetközi tendenciákat. A tanulmány ismerteti, hogyan jelent meg főként az állatvédelem, mint vadászatot ellenző szempont a vadászati joggal rendelkező földtulajdonosok körében, hogyan jutottak el meggyőződésük érvényesítése érdekében az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) elé, milyen összefüggést mutat mindez a vadgazdálkodással és a vadászati jog gyakorlásával, illetve milyen további jogi kihatásai vannak az EJEB döntéseknek.

Kulcsszavak: Vadgazdálkodás, vadászat, állatvédelem, tulajdonjog korlátozása, megkülönböztetés tilalma, EJEB joggyakorlata

Hunting versus animal welfare, in the light of the protection of property and other rights

The paper describes how animal protection has emerged as an objection to hunting among landowners with hunting rights, how they have taken their convictions to the European Court of Human Rights (ECHR), how this relates to game management and the exercise of hunting rights, and what further legal implications the ECHR decisions have. Landowners have claimed primarily a violation of their property rights, but also other fundamental rights. The study will therefore focus mainly on the fundamental right to property protection, and will only address other fundamental rights to the extent necessary.

Keywords: Game management, hunting, animal welfare, restriction of property rights, non-discrimination, ECHR case-law

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2022.2.1990>

---

* Intézeti tanszékvezető egyetemi tanár, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Kereskedelmi Jogi Intézeti Tanszék; egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Civilisztikai Tanszék.

¹ Prugberger Tamás: A vadgazdálkodás és a vadászati jog korszerűsítésének néhány problémája Magyarországon. *Magyar közigazgatás.* (1990), 8., 749-755. o.
Prugberger Tamás: Hozzászólás a vadgazdálkodás és a vadászati jog korszerűsítésének kodifikációs tervezetéhez. *Magyar jog.* (1990), 9., 738-744. o.

1. Chassagnou és társai kontra Franciaország ügy²

Ez volt az első olyan ügy, valamint hivatkozási alap, amely megjárta az Emberi Jogok Európai Bíróságát (EJEB), és a vadászatot, a vadgazdálkodást érintette, elsősorban tulajdonvédelmi szempontból és állatvédelmi meggyőződésből.

A kilencvenes évek közepén több kérelem keretében tíz francia állampolgár kezdeményezett eljárást a Francia Köztársasággal szemben az Emberi Jogok Európai Bíróságnál (EJEB). Az első keresetet Marie-Jeanne Chassagnou asszony, René Petit úr és Simone Lasgrezas asszony 1994. április 20-án nyújtották be. Ezt követően további francia állampolgárok is kereseteket nyújtottak be ugyanazon jogalapon, ezért az EJEB az ügyeket egyesítette.

A keresetek előzményét a Franciaországban hatályba lépett 1964. július 10-i 64-696. számú törvény képezte. A „Loi Verteille” néven ismert törvény elfogadását megelőzően kaotikus állapotok uralkodtak Franciaországban a vadászati jog gyakorlása terén. Nem volt tervszerű vadgazdálkodás, a földtulajdonosok szabadon, kontroll nélkül vadászhattak és léphettek be szokás alapján mások földjére (a jogi szabályzás szerint, senki nem vadászhat más földjén annak beleegyezése nélkül). A „Loi Verteille” szigorú szabályai igyekeztek ezen változtatni.

A törvény előírta önkormányzattal rendelkező települési vadászati egyesületek (Associations communales de chasse agréées - ACCAs), valamint településközi vadászegyesületek (Associations intercommunales de chasse agréées - AICA) létrehozását. Ennek célja a vadászterületeken a vadászok közötti kapcsolat megteremtése, a vadállománnyal való tervszerű gazdálkodás, a kártevők szervezett pusztításának megszervezése, a vadkárok elhárítása, az orvvadászat megelőzése, tagjaik oktatása arra, hogy hogyan vadásszanak a földtulajdon zavarása, a természeti kultúrák károsítása, stb. nélkül. A törvény előírta, hogy a földbirtokok tulajdonosai, akiknek területe kisebb, mint egy bizonyos - megyénként változó - küszöbérték, a településükön létrehozott ACCA tagjaivá váljanak, és e közösség keretein belül gyakorolják a vadászati jogot.

Az ACCA létrehozása bizonyos megyékben kötelező volt, a többi megyében a földtulajdonosok többségi határozattal dönthettek létrehozásukról. A vadászati jog a föld tulajdonosait illeti, az ACCA létrehozásával a vadászati joggal való rendelkezést át kell ruházni, közös vadászterületek jönnek létre, az egyesület vadászó tagjai ezen a közösen kialakított területen vadászhatnak, azaz más földjére is beléphetnek ebből a célból. Meghatározott nagyságrendű földtulajdonosok kifogást emelhetnek az ellen, hogy csatlakozzanak az ACCA-hoz, vagy kérhetik azokból való törlésüket.

A törvény a kérelmezők esetében kötelezővé tette az ACCA tagságot és földjük nagyságára tekintettel, nem tudtak ez ellen tiltakozni. A kérelmezők közül többen vadászatellenes mozgalom, majd később egy közismert vadvédelmi egyesület tagjai voltak, hirdetményeket helyeztek el a természet védelmében közösségi vadászterületük határán „Vadászat tilos” és „Menedék” felirattal. Az érintett ACCA-k bíróságtól kérték a táblák eltávolíttatását, amely kérelemnek a bíróság helyt adott. R. Petit, Chassagnou asszony és Lasgrezas asszony kérte, hogy szüntessék meg a

² Case of Chassagnou and others v. France (Applications nos. 25088/94, 28331/95 and 28443/95), 1999. április 29. file:///C:/Users/user/Documents/CASE_OF_CHASSAGNOU_AND_OTHERS_v._FRANCE.pdf

Tourtoirac és Chourgnac-d'Ans ACCA-ban tagságukat és földjeiken mások ne vadászhatnak. A kérelmezők kereseteit valamennyi bírósági fórumon elutasították. Ezt követően fordultak az EJEB-hez. Hasonló történt a többi francia állampolgárral is.

A felperesek elsősorban azt sérelmezték, hogy földjeik kötelező csatolása az ACCA közösségi vadászterületéhez, a vadászati jogok gyakorlásának átadása egy olyan szervezet részére, melynek céljaival etikailag nem értenek egyet, azaz a Loi Verdeille érintett előírásai sértik az *Egyezmény*³ 1. *Kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikke szerinti tulajdonhoz való jogukat*⁴.

Hivatkoztak még az *Egyezmény 11. cikkében meghatározott egyesülési*⁵, a 9. cikkben biztosított *gondolat- és lelkiismereti szabadság*⁶, továbbá a 14. cikk *megkülönböztetés tilalma*⁷ megsértésére is. A felperesek kifogásolták, hogy el kell tűrniük a vadászok jelenlétét a földjükön, miközben etikai, állatvédelmi okokból ellenzik a vadászatot, másrészt nem használhatják a tulajdonukban lévő földet olyan természetvédelmi területek létrehozására, ahol a vadászat tilos. A francia kormány széleskörű védekezésében hivatkozott – többek között – arra, hogy a beavatkozás közérdekből történik, a vadállomány és szervezett vadgazdálkodás védelme érdekében, ami a felperesek tulajdonhoz való jogát csekély mértékben érinti. A Loi Verdeille nem szüntette meg a vadászati jogot, amely a tulajdonhoz való jog egyik attribútuma, hanem csak e jog kizárólagos gyakorlását korlátozta. A felperesek csupán a vadászat megakadályozásához való jogukat veszítették el. A saját földjükön való vadászat eltűrése sem jelentős beavatkozás, mert a vadászatot csak az év hat

³ Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Róma, 1950. november 4.

https://www.echr.coe.int/documents/convention_hun.pdf

⁴ 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv, 1 cikk (A tulajdon védelme)

1. Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

2. Az előző bekezdésben foglaltak nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnak ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák, illetőleg az adók, más közterhek vagy bírságok megfizetését biztosítsák.

⁵ 11. cikk

1. Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, beleértve érdekei védelmében a szakszervezetek alapítását és az azokhoz való csatlakozásnak a jogát.

2. E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek. Ez a Cikk nem tiltja, hogy e jogoknak a fegyveres erők, a rendőrség vagy az államigazgatás tagjai által történő gyakorlását a törvény korlátozza.

⁶ 9. cikk

1. Mindenkinek joga van a gondolat-, a lelkiismeret- és vallásszabadsághoz; ez a jog magában foglalja a vallás vagy *meggyőződés* megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.

⁷ 14. cikk

A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

hónapjában lehet gyakorolni, és a lakóházak 150 méteres körzetében lévő földterületek (összesen 7 hektárnyi terület) nem vadászható.

Az EJEK szerint, bár a felpereseket nem fosztották meg az ingatlanuk használatához, bérbeadásához vagy eladásához való joguktól, a földjük feletti vadászati jog ACCA-ra történő átruházásának kényszerítése megakadályozza őket abban, hogy éljenek a vadászati joggal, amely közvetlenül kapcsolódik a tulajdonjoghoz.

Bár etikai okokból ellenzik a vadászatot, mégis kénytelenek eltérni, hogy a földjükön fegyveres emberek és vadászkutyák tartózkodjanak minden évben. A használati jog szabad gyakorlásának ez a korlátozása kétségtelenül beavatkozásnak minősül a felperesek vadászati jogának és tulajdonjogának gyakorlásába.

Az EJEK megállapította azt is, hogy e korlátozás célja (ACCA-hoz való kötelező csatlakozás) egyértelműen a közérdek védelme, a Loi Verteille értelmében, azaz a jogtalan vadászati tevékenységek megakadályozása és az ésszerű vadgazdálkodás elősegítése. Az EJEK meggyőződése szerint azonban a francia kormány által is hivatkozott törvényes érdekek nem olyan súlyúak, hogy a kérelmezők meggyőződésével szembeni földhasználati jogainak korlátozását megfelelően indokolják. A felpereseknek a törvény nem nyújt ilyen esetre méltányos kártalanítást, és alternatívát. A Loi Verteille a saját földbirtokra vonatkozó kizárólagos vadászati jog elvonása ellentételezéseként minden érintett földtulajdonosnak lehetővé tette ugyan, hogy az adott település összes, az ACCA felügyelete alatt álló földjén vadásszon, de ez csak azokat kárpótolta, akik maguk is vadásztak, vagy legalább is nem tiltakoztak kifejezetten ellene. Azok számára azonban semmilyen kárpótlást nem jelentett, akik nem vadásztak, a vadászból semmilyen nyereségre nem tettek szert, hanem kifejezetten elleneztek a vadászatot. Ráadásul, a dúvadak elpusztítása a tulajdonost terheli, és csak ritka esetben lehet ilyen kérelem az ACCA-hoz fordulni. Az EJEK megállapította, hogy a francia jogban a vadászati jog – amely a tulajdonhoz való jog egyik részjogosítványa – kötelező átadása kivételt képez a L. 222-1 du Code ruralban megfogalmazott általános elv alól, amely szerint senki sem vadászhat más földjén a tulajdonos beleegyezése nélkül. Az EJEK érzékelte azt is, hogy a Loi Verteille 1964. évi elfogadását követően az ACCA kötelező létrehozását előíró törvényszöveg a 93 franciaországi megyéből csak 29-ben érvényesült (a törvény hatálya nem terjedt ki Alsó-Rajna, Felső-Rajna és Moselle megyékre). Az ACCA helyi szervezetét önkéntesen csak 851 településen hozták létre. Ráadásul a törvény csak a kisbirtokokra vonatkozott, nem lehetett alkalmazni a nagyobb magánbirtokok és az állami földek tekintetében. Összegezve: az EJEK nem kérdőjelezte meg az 1964. évi Loi Verteille törvény céljainak törvényességét, azonban úgy vélte, hogy az abban előírt kötelező vadászati jog átadása a panaszosokra nézve olyan helyzetet hozott létre, amelyben felborult az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv és Egyezmény által is hangsúlyozott egyensúly a tulajdonhoz való jog tiszteletben tartása és a közérdek védelme között. Az EJEK véleménye szerint, az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke 2. szakaszában foglaltak alapján sem igazolható, azaz *aránytalan beavatkozás megvalósításának minősül az, hogy a kisbirtokosokat arra kötelezték, hogy a tulajdonukban álló földjeikre vonatkozó vadászati jogot átadják, és ezáltal idegen vadászok tevékenységét tűrjék*

el, földjüket *meggyőződésükkel teljesen ellentétes módon idegenek használják.*

Az EJEB megállapította azt is, hogy indokolatlan diszkrimináció történt (14. cikk sérelme), mivel a törvény szerint a nagybirtokosoknak – a kisbirtokosokkal szemben – nem kellett az ACCA-ra átruházni vadászati jogukat, egy bizonyos birtoknagyság elérése esetén pedig a kisbirtokosoknak joguk volt tiltakozni a vadászati jog átruházása ellen. A nagy földterületek tulajdonosai szabadon használhatták a földjüket. Az EJEB úgy találta, hogy mindez a vagyoni helyzet alapján történő megkülönböztetésnek minősül.⁸

A 11 cikk sérelmét illetően, az EJEB megállapította, hogy a Kormány által hivatkozott vadászati jog és annak szabad gyakorlása az Egyezmény által nem deklarált alapjog, védelmének szükségessége nem indokolja egy alapjog korlátozását.

A felperesek etikai okokból ellenzik a vadászatot, „meggyőződésük” eléri azt a szintet, amely fontos, és tiszteletre méltó egy demokratikus társadalomban. Felperesek nem élvezik az egyesülési jog szabadságát, nincs ésszerű esélyük arra, hogy lemondjanak a tagságukról. Az a tény, hogy ingatlanjaik az ACCA vadászterületébe tartoznak, és hogy nem rendelkeznek elég nagy területtel ahhoz, hogy kifogást emelhessenek a csatlakozás ellen, elegendő ahhoz, hogy tagságuk kötelező legyen. Mindeközben az állam, vagy önkormányzat tulajdonát, a Francia Nemzeti Park tulajdonát képező földterületek, valamint a francia Vasúttársaság tulajdonát képező földterületek kimaradtak e kötelezettségből. Az ACCA-k létrehozása sem kötelező mindenütt. Mindez nem támasztja alá, hogy szükséges felperesek egyesüléshez való szabadságjogának korlátozása mások vadászati jogának biztosítása céljából.

Valamely személyt törvényben kényszeríteni arra, hogy csatlakozzon egy társuláshoz, oly módon, hogy az alapvetően ellentétes a saját meggyőződésével, és kötelezni őt arra, hogy az e társulásban való tagsága miatt átruházza a tulajdonában lévő földterületek feletti jogait, hogy a szóban forgó egyesület elérhessen olyan célokat, amelyeket ő nem helyesel, túlmegy azon, ami szükséges az ellentétes érdekek közötti méltányos egyensúly megteremtéséhez, nem tekinthető arányosnak az elérni kívánt céllal. Összefoglalva, az Egyezmény 11. cikkét megsértették a 14. cikkel összefüggésben.

Az EJEB úgy vélte, hogy az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkével kapcsolatban levont következtetései tekintettel és az Egyezmény 11. cikkével, 14. cikkével kapcsolatos megállapításai alapján együttesen, nem szükséges az ügy külön vizsgálatát elvégezni a 9. cikk szempontjából.

Az érintett vadászati törvényt 2000-ben módosították, azon földtulajdonosok - földjük méretétől függetlenül - kifogást emelhetnek földjüknek az ACCA vadászterületébe foglalása ellen, illetve kérhetik eltávolítását abból, akik személyes meggyőződésből ellenzik a vadászatot.

---

⁸ Az ügyet a hátrányos megkülönböztetés tilalma szempontjából ismerteti: Kézikönyv az európai megkülönböztetésmentességi jogról. Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg (2011) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1510-FRA_CASE_LAW_HANDBOOK_HU.pdf

2. Schneider kontra Luxembourg ügy

Az ún. Schneider ügyben⁹ a kérelmező Luxembourgban él és a vadászat etikus ellenzője. A tulajdonában lévő földterület egy vadászterülethez tartozik.

A vadászat bérbeadásáról és a vad által okozott károk megtérítéséről szóló, 1925. július 20-i törvény szerint a vadászterülethez tartozó földterületek tulajdonosai egy vadászati közösséget, szindikátust alkotnak, közösen döntenek a vadászati jog hasznosításáról. Ha a vadászati jogot bérbeadják, a befolyt bérleti díj a vadászati jog átengedésének az ellenértéke és a vadkárokat is ebből fedezhetik. A tulajdonosok mindegyike egy szavazattal rendelkezik, függetlenül a földterület nagyságától.

Az érintett 16. számú vadászterületet a Troisvierges (Luxemburg) vadászszindikátus igazgatja. Kérelmező 2002. márciusában levelet írt a vadászszindikátus elnökének, kifogásolta, hogy földjét annak vadászterületéhez csatolták, kifogásolta, hogy a törvény erejénél fogva tagjává vált a vadászszindikátusnak. Kifogását azonban visszautasították. Bírósághoz fordult, amely bíróság a kifogását szintén elutasította azzal, hogy Luxembourgban a vadászszindikátusi tagság minden tulajdonosra kiterjed, beleértve az államot, az önkormányzatokat és közintézményeket, mivel a rendszer az egész országban egységes, a kérelmező Troisvierges vadászszindikátusban „kényszerített” tagsága nem sérti a jogállamiságot, a kötelező egyesülési jogot a közérdekkel arányosnak kellett tekinteni. A kérelmező fellebbezését követően, a másodfokú közigazgatási bíróság jóváhagyta az első fok döntését (2003).

A kérelmező ezután fordult az EJEB-hez, a tulajdon tiszteletben tartásához való jog megsértésére (1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk), és az egyesülési szabadság megsértésére (11. cikk) hivatkozott, mivel az 1925-ös törvény értelmében köteles volt csatlakozni a vadászszindikátushoz annak ellenére, hogy nem értett egyet annak céljaival, etikai szempontból ellenezte a vadászatot. Ráadásul a vadászszindikátus úgy döntött, hogy a vadászati jogot, az ő földjét is magában foglaló területen bérbe adja. Mindez megakadályozta őt abban, hogy a vadászati jogot, illetve tulajdonjogát saját belátása szerint gyakorolja.

Az EJEB döntése során hangsúlyozta, hogy figyelemmel van a Chassagnou és társai kontra Franciaország ügyben tett megállapításaira, azokat továbbra is irányadónak tekinti. Az EJEB megállapította, kétségtelen az, hogy a földhasználati jog feletti szabad rendelkezés korlátozása beavatkozásnak minősül a felperes által élvezett jogok gyakorlásába, a földtulajdonosi státuszba. Az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke tehát alkalmazandó.

A tulajdon állami korlátozása során a beavatkozási intézkedésnek egyensúlyt kell teremtenie a közérdek és az érintettek védelme között. Ésszerű arányossági viszonyoknak kell fennállnia az alkalmazott eszközök és a kitűzött cél között. A kérelmező nem vitatta az 1925-ös törvény által meghatározott célok jogszerűségét, mint az anarchikus vadászat elkerülése és a racionális vadgazdálkodás.

Az EJEB az arányosság kérdéskörét vizsgálta ezért alaposabban, amelynek eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az 1925. évi törvény által

⁹ En l'affaire Schneider c. Luxembourg (Requête no 2113/04) 10/10/2007

https://mj.gouvernement.lu/content/dam/gouv_mj/arrêts-cedh-luxembourg/Schneider-10-07-2007.pdf

deklarált célok, és az annak megvalósítása érdekében előírt korlátozás a kérelmezőt olyan helyzetbe hozta, amely felborította a méltányos egyensúlyt, a tulajdonhoz való jog védelme és a közérdek követelményei között. Közérdekből kötelezni egy földtulajdonost, hogy a vadászati jogát átengedje, harmadik felek számára lehetővé tegye saját földjének használatát olyan módon, hogy az teljesen ellentétes meggyőződésével, aránytalan teher, amely nem indokolt.

Az EJEB megállapította a 11. cikk megsértését is. Nem fogadta el a luxemburgi kormány érvelését, amely szerint a vadászszindikátus nem egyesület, ezért nincs szó az egyesülési jog megsértéséről. Jelen ügyben a kérelmezőnek nem volt ésszerű lehetősége, hogy kitérjen a csatlakozás alól: az 1925. évi törvény értelmében automatikusan, és kötelezően tagja lett annak a vadászszindikátusnak, amelynek vadászterületén a földje volt. Rá volt kényszerítve, hogy e társulás keretében olyan célokat valósítson meg, amelyeket ő nem helyesel. Ez túlmegy azon, ami az ellentétes érdekek közötti méltányos egyensúly biztosításához szükséges, és nem tekinthető arányosnak az elérni kívánt céllal.

Az EJEB ítéletét követően a luxemburgi kormány 2008. június 4-én módosító vadászati törvényjavaslatot nyújtott be, többek között azzal a céllal, hogy kiküszöbölje a további hasonló jogsértéseket. Az elfogadott új szabályok figyelembe veszik az EJEB Schneider-ügyben hozott ítéletét, az alábbiak szerint:

- Az 1. és 2. cikkben a vadászat céljait közérdekként határozza meg, és előírja, hogy a vadászat gyakorlása megfeleljen ennek a közérdeknek, valamint a fenntartható fejlődés követelményeinek;
- A kötelező társulati tagság kérdését érintve, a törvény 24. cikke értelmében „azok a tulajdonosok, akik személyes etikai okokból ellenzik a földjükön történő vadászat gyakorlását, nem lehetnek tagjai a vadászszindikátusnak”. Ehhez elegendő, ha „az érdekelt felek a szindikátusok közgyűlése előtt legalább nyolc nappal – kizárás terhe mellett – írásban és indoklással ellátott kilépési nyilatkozatot nyújtanak be”, a törvényben meghatározott bizonyos formai feltételeknek megfelelően;
- Ami a földterület vadászterületbe való kötelező bevonását illeti, meg lehet jegyezni, hogy a törvény értelmében a vadászat etikai ellenzőinek földterülete formálisan a vadászterület része, de „a vadászat gyakorlása ezután ezen a földterületen a haszonbérlet időtartamára felfüggesztésre kerül” (kivéve a sebesült vad keresését és a közérdekű adminisztratív vadászatokat). A visszavonási nyilatkozatot minden alkalommal meg kell újítani, amikor a haszonbérleti szerződés lejár.

Mindez lehetővé teszi a tulajdonosok azon jogának biztosítását, hogy ellenezzék a földterületükön történő vadászatot, azzal a jobbiztonsággal, amelyet a harmadik felek (a vadászszindikátus tagjai, az érintett vadászterület haszonbérelői) számára kell garantálni, akiket a hatályos haszonbérleti szerződés köt.¹⁰

¹⁰ Schneider against Luxembourg Execution of the judgment of the European Court of Human Rights [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{\"itemid\":\[\"001-118278\"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{\)

3. Günter Herrmann kontra Németország ügy

A Günter Herrmann kontra Németország elleni ügy¹¹ kérelmezője Rajna-Pfalz területén két, 75 hektárt nem meghaladó földterület tulajdonosa, amely egy nagyobb, közösségi tulajdonban lévő vadászterület része, így a szövetségi vadászati törvény (Bundesjagdgesetz) alapján kötelezően tagja a Langsur-i Vadásztársaságnak, és el kell tennie a vadászatot a birtokán. 2003-ban kérelemmel élt a vadászati hatósághoz, azzal, hogy szeretné, ha földjein a vadászatot felfüggesztenék, mert a vadászat ellenkezik etikai elveivel. A hatóság elutasítását követően közigazgatási bírósághoz fordult, amely arra hivatkozva, hogy az adott szövetségi állam vadászati törvénye szerint, köteles hasznosítani vadászati jogát, amely nem csak jogosultságokat, de a vadállománnyal kapcsolatosan kötelezettségeket is jelent, elutasította kérelmét. Ezt követően a Szövetségi Alkotmánybírósághoz fordult, amely kimondta, hogy a vadászati jog közösségi gyakorlása nem sérti sem a kérelmező tulajdonhoz való jogát, sem a lelkiismereti és vallásszabadsághoz való jogát, és nem ütközik a diszkrimináció tilalmába sem. Mindez a tulajdonosi jogokat csak csekély mértékben korlátozza, *míg a vadállomány megfelelő igazgatásához fűződő társadalmi érdek jelentős*. A lelkiismereti szabadság korlátozását sem találta súlyosnak, mert a kérelmezőnek nem kellett személyesen részt vennie a vadászaton. Az egyenlő bánásmódhoz való joga sem sérült, hiszen a törvény minden földtulajdonosra kötelező, azzal, hogy a 75 hektárnál nagyobb földek tulajdonosainak nem kell csatlakozni a vadászati közösséghez, de ugyanúgy kötelesek földjükön maguk vadászni, vagy a vadászati jogot hasznosítani.

A kérelmező az EJEB-hez fordult, és elsősorban az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke által garantált, *tulajdon zavartalan gyakorlásához való jog* megsértésének megállapítását kérte.

A felek között nem volt vitatott, hogy a kérelmező földjén folyó vadászat eltűrésének kötelezettsége beavatkozást jelentett a kérelmező tulajdona békés élvezetéhez való jogába. Az EJEB szerint, a német vadászati jogszabályok az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alkalmazása körében a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozó eszköznek mondhatók.

A kérelem megítélése során az EJEB utalt a fentebb leírt két másik esetre, amelyben már megvizsgálta, hogy vajon a saját földön a vadászat tűrésének kötelezettsége a tulajdonos meggyőződésébe ütközően összeegyeztethető-e az Egyezményel.

Azt kellett tehát megvizsgálni, amint azzal a Német Kormányzat is érvelt, hogy a német vadászati jogszabályok, és alkalmazásuk lényeges módon különbözik-e a döntésekben szereplő franciaországi és luxemburgi ténybeli és jogi helyzetétől. Az EJEB megállapította, hogy a német szövetségi vadászati törvény is elsősorban a vadállománnyal való szervezett gazdálkodást, a változatos és egészséges vadállomány fenntartását célozza. Ebben a tekintetben a német szabályozás nem különbözik jelentősen a vonatkozó francia és luxemburgi jogszabályoktól, amelyek hasonló célokat követnek.

¹¹ Case of Herrmann v. Germany Application no. 9300/07) Strasbourg, 26 June 2012.
[https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{"itemid":\["001-111690"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{)

Az EJEB álláspontja szerint, a három ország vonatkozó jogszabályai hatályának eltérései nem tekinthetők döntőnek, a németországi helyzet nem különbözik lényegesen a Chassagnou- és a Schneider-ügyekben vizsgáltaktól. Ezért nem látott okot arra, hogy eltérjen a fenti ügyekben tett megállapításaitól, nevezetesen, hogy a saját tulajdonban lévő földön folyó vadászat túrésének kötelezettsége, a vadászati jog gyakorlásának átengedése, aránytalanul nagy terhet ró azokra a földtulajdonosokra, akik erkölcsi megfontolásból ellenzik a vadászatot.¹²

A Német Szövetségi Köztársaság válaszként az EJEB 2012. június 26-án hozott ítéletére, 2013-ban módosította a szövetségi vadászati törvényt.¹³

A szövetségi vadászati törvény ennek alapján kiegészült egy új szakasszal¹⁴, mely szerint, a közösségi vadászterülethez tartozó, természetes személy tulajdonában lévő területeket az ingatlantulajdonos kérelmére vadászat alól kivett körzetnek kell nyilvánítani, ha az ingatlantulajdonos hitelt érdemlően bizonyítja, hogy etikai okokból megtagadja a vadászatot. A vadászat felfüggesztése iránti kérelmet el kell utasítani, ha tények igazolják azt, hogy a kérelemmel érintett területen a vadászat felfüggesztése a teljes vadászterület vonatkozásában veszélyezteti a vadállomány fenntartását és megőrzését, a vadkárak elleni védekezést, a természetvédelmi és tájgazdálkodást, az állatbetegségek elleni védekezést, illetve a közbiztonságot és közrendet fenyegető egyéb veszélyek elhárítását.

Nem állnak fenn etikai okok, ha a kérelmező saját maga vadászik, vagy engedi, hogy harmadik személy a tulajdonát képező ingatlanon vadásszon, illetve, ha a hatósági határozat meghozatalakor vadászati engedélyt szerzett vagy kért.

A kérelmet az illetékes vadászati hatósághoz kell benyújtani, elbírálását megelőzően meg kell hallgatni a földtulajdonosi közösséget, a vadászati jog gyakorlóját, a szomszédos ingatlantulajdonosokat, és más érintetteket. A vadászat korlátozható az érintett földterület egy részére térben és időben is.

Az illetékes hatóság a vadászat alól mentesített területeken korlátozott vadászatot rendelhet el, amennyiben az a túlzott vadkár, az állatbetegségek veszélyének elkerülése érdekében természetvédelmi vagy állatvédelmi, járványhygiéniai okokból, a közforgalom biztonságának biztosítása érdekében, utakra vagy a közbiztonságot és közrendet fenyegető egyéb veszélyek elhárítása okán szükséges. A mentesített földterület tulajdonosa vadkár megtérítésére nem jogosult.¹⁵

4. Földtulajdonosi tiltakozás a vadászat ellen Ausztriában

Ausztriában több precedens is volt arra, hogy egyes földtulajdonosok nem szerették volna, ha földjükön vadásznak, ezért kérték, hogy a vadászati hatóság ne minősítse

¹² Az ügyet ismerteti magyarul Bieber Ivóna: Az Emberi Jogok Európai Bíróságának legutóbbi döntéseiből c. tanulmányban. *Fundamentum*, (2012) 3., 121-122. o. Egyebekben az ügyet a német szövetségi vadászati joggal foglalkozó kommentárok és a Német Vadászati Szövetség is hivatkozzák.

¹³ Lásd még Dr. Heinz Rose: Jagdrecht in Niedersachsen. Kommentár. Kohlhammer Deutscher Gemeinde Verlag, 34 (2019), 1-6. o.

¹⁴ § 6a Befriedung von Grundflächen aus ethischen Gründen

¹⁵ Lásd ehhez bővebben Marcus Schuck: Bundesjagdgesetz Kommentar, 3 (2019), Verlag Franz Vahlen München, 137-142. o.

azt vadászterületnek, illetve ne tegye ott lehetővé a vadászatot. Alsó-Ausztriában négy mezőgazdasági és erdőgazdálkodó földtulajdonos kérte földjeik „vadászati szempontból védett körzetté” nyilvánítását.

A kérelmezők az EJEB idézett döntéseire hivatkoztak. Állatbarátként a kérelmezők nem akarták, hogy vadállatokat lőjenek ki az ingatlanjaikon. Etikai alapokon ellenezték a vadászatot.

Az illetékes kerületi hatóságok és Alsó-Ausztria Tartományi Közigazgatási Bírósága is elutasította a kérelmeket, mivel Alsó-Ausztria 1974. évi vadászati törvénye a panaszosok által felhozott okok miatt nem enged mentességet a vadászat alól. A panaszosok az Alkotmánybírósághoz fordultak.

Az Alkotmánybíróság E 2446/2015 határozatában többek között megállapította, hogy a közös vadászterületen a vadászati engedély a tulajdonosi közösségé, amelyhez a szóban forgó ingatlan minden tulajdonosa tartozik. A közös vadászterületen lévő földtulajdonos tehát alapvetően kénytelen eltérni, hogy a földjén harmadik személyek vadászatot folytassanak. *Ha az alsó-ausztriai állam törvényhozása a biodiverzitás, a fajgazdagság és a vadkár elkerülésének céljait közérdekű, területi szintű vadgazdálkodással igyekszik megvalósítani, az Alkotmánybíróság ezzel nem tud szembeszállni. A vadgazdálkodáshoz meghatározott nagyságú, egybefüggő területekre van szükség. Az egyes részterületek kivétele veszélyeztetné a vadgazdálkodási rendszer gyakorlati eredményességét, amely hivatott megvédeni a vadakat és hivatott megakadályozni a vadkárokat.*

Az átfogó közérdek és a tulajdonkorlátozások súlyosságának mérlegelésekor nem mutatkozik aránytalannak, ha a jogalkotó a területi vadászat elve alól csak a vadászati kíméleti területeken és a kivett területeken (vadászterületnek nem minősülő belterület, kertek, tanya, temető, ipari terület, út, reptér, közcélú létesítmények, stb.) enged kivételt, amelyek törvényben meghatározottak. A panasz elutasításra került.¹⁶

Egy karintiai földtulajdonos kérelmét azzal indokolta, hogy a vadászatot elvből utasítja el, ami vegán életmódjában is megmutatkozik. Támogatja a vadon élő állatok természetes szabályozását a medvék, hiúzok és farkasok visszatelepítésével, de nem vadászattal. A vadászati hatóság elutasította a kérelmet, mert a karintiai vadászati törvény etikai okokból nem ad lehetőséget az ingatlanok vadászati mentesítésére. A Karintiai Tartományi Közigazgatási Bíróság is elutasította a határozat elleni fellebbezést. A földtulajdonos panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.

Az Alkotmánybíróság 2016. október 15-én kelt G7/2016. számú határozatában megállapította, hogy az ingatlan tulajdonosának jogszabályban előírt vadászati túrésí kötelezettsége az ingatlan használatát érintő szabály. Ez alapvetően független attól, hogy az intézkedés összeegyeztethető-e a földtulajdonos etikai meggyőződésével. Vizsgált más államokban lefolytatott ügyeket is. A Chassagnou és társai kontra Franciaország, a Schneider kontra Luxemburg és a Herrmann kontra Németország

¹⁶ Az ügyet ismerteti Dr. Werner Schiffner: Jagdfreistellung (Verbot der Jagdausübung durch Grundeigentümer) c. cikkében. *Oö Jäger*, (2018). 3. <https://www.oelvjv.at/home/rund-um-die-jagd/jagd-und-waffenrecht/jagdfreistellung-verbot-der-jagdausuebung-durch-grundeigentuemmer/>

ügyekben az EJEB az arányossági teszt keretében figyelembe vette a földtulajdonos etikai meggyőződését, és megállapította, hogy a földtulajdonos azon kötelezettsége, hogy eltúrje az általa etikailag helytelennek ítélt tevékenységet, a tulajdonjog védelme és a közérdek között elérendő méltányos egyensúly megbomlását jelenti, és az érintett földtulajdonosra aránytalanul nagy terhet ró.

A karintiai helyzet azonban lényeges pontokban eltér attól a ténybeli és jogi helyzettől, amelyen az EJEB döntései alapultak, mivel *Ausztriában – és különösen Karintiában – sajátos érdek fűződik az átfogó vadászati gazdálkodáshoz.*

Európai összehasonlításban, Ausztriában a legmagasabb a csülkösvadak sűrűsége és diverzitása. A szarvas-állományok jelentős károkat okoznak az erdei növényzetben, különösen a fiatal fákban. Ausztria erdőterületeinek mintegy fele nem tud megújulni, ami a szarvas-károknak köszönhető. Annak érdekében, hogy a vad távol maradjon a károk által különösen érintett területektől, állandó vadászati nyomásra, közös vadgazdálkodásra van szükség, kiemelt közérdek fűződik az erdő védelméhez a vadkárokkal szemben. Az erdő vad általi veszélyeztetése csak a vadállomány csökkentésével, azaz vadászattal valósítható meg. A panaszt ezért elutasította.¹⁷

5. Camille Chabauty kontra Franciaország ügy

A kérelmező Louin községében (Deux-Sèvres) két, megközelítőleg tíz hektár területű földet örökölt. A földterület a louini ACCA vadászterületéhez tartozik. A kérelmező *vadászengedéllyel rendelkezik*. A kérelmező 2002. augusztus 12-én kelt levelében arról tájékoztatta a Deux-Sèvres-i prefektust, hogy személyes meggyőződésből ellenzi, hogy a louin-i ACCA vadásszon a földjén.

A kérelmező 2003. december 17-én ismételtén a prefektushoz fordult, azzal, hogy földjének a vadászterületből való kivonása iránti kérelme *nem* személyes meggyőződésén, hanem azon a tényen alapult, hogy az EJEB szerint, nincs tárgyyszerű és okszerű indoka, hogy kötelezzék a földtulajdonosokat akarattuk ellenére, kötelező átadás eszközével egy ACCA-hoz való csatlakozásra. A Prefektus a kérelmet elutasította. A kérelmező később a Poitiers-i Közigazgatási Bírósághoz fordult, amely követelésének 2005. március 23-án helyt adott, elismerve, hogy a nagy és kis földterületek tulajdonosainak eltérő kezelése ellentétes az Egyezmény 14. cikkével.

A louini ACCA szervezet a Bordeaux-i Közigazgatási Fellebbviteli Bírósághoz, majd az Államtanácsához fordult. Az utóbbi 2008. június 16-án a Poitiers-i Közigazgatási Bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az ügy érdemében döntve úgy találta, hogy a kis és nagy földtulajdonosok eltérő jogszabályi kezelését a kis földterülettel rendelkező vadászok érdekében vezették be, akik így össze tudnak fogni annak érdekében, hogy nagyobb vadászterülethez jussanak. A kis földterületek tulajdonosai szabadon dönthetnek arról, hogy földjüket olyan célra használják, *amely meggyőződésükkel nem ellentétes*, így a kérdéses rendszer nem sérti az Egyezmény

¹⁷ Az ügyet ismerteti Dr. Werner Schiffner id. mű.

<https://www.oeljv.at/home/rund-um-die-jagd/jagd-und-waffenrecht/jagdfreistellung-verbot-der-jagdausuebung-durch-grundeigentuemer/>

14. cikkét.

A kérelmező az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke, és a 14. cikk megsértésére hivatkozással azt sérelmezte, hogy nem tudta földjét leválasztani az egyesület vadászterületéről, mivel a vadászatot etikai alapon nem sérelmezte, és földjének területe nem haladta meg a törvényben meghatározott küszöböt.

A kérelmező azzal érvelt, hogy a Chassagnou és társainak Franciaország elleni ügyében az EJEB nem csak amiatt adott igazat a kisbirtokosoknak, mert azok erkölcsi alapon elleneztek a vadászatot, hanem megkérdőjelezte magát a vadászati jogok ACCA részére történő kötelező átadásának elvét is.

Az EJEB álláspontja szerint azonban a Chassagnou-ítélet azon a tényen alapult, hogy a vadászatot etikai alapon ellenző földtulajdonosok közül csak a kis méretű földek tulajdonosait kötelezték földjük meggyőződésükkel ellentétes használatának túrésére. Ezért, mivel a kérelmező erkölcsi alapon nem ellenezte a vadászatot, a Chassagnou és társa ügyben hozott ítélet alapján nem lehet következtetni a jelen ügyben az Egyezmény 14. cikkének megsértésére az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke tekintetében.

Annak meghatározása maradt hátra, hogy vajon az a tény, hogy kizárólag csak meghatározott nagyságú földterület tulajdonosa kerülheti el az ACCA vadászterületébe való bevonását a földjén fennálló kizárólagos vadászati joga megtartása érdekében, diszkriminatív-e. Az EJEB szerint az Államtanács 2008. június 16-i ítéletének okfejtése összhangban van az EJEB ítélezési gyakorlatával. Utalt a Kormányzat által előadott magyarázatra, miszerint a kis vadászterületek ACCA-n belüli összevonása elvének megállapításával a jogalkotó a vadállomány növekvő ritkaságának problémáját akarta orvosolni, különösen azokon a vidékeken, ahol szétaprózódott a birtokszerkezet. Érthető, hogy a jogalkotó sürgősen ítélte az összevonási kötelezettséget olyan földtulajdonosokra terhelni, akik amúgy is nagy területtel rendelkeztek, amely lehetővé tette a vadállománnyal való hatékonyabb gazdálkodást.

Az EJEB rámutatott arra is, hogy azok a tulajdonosok, akiknek a földje az ACCA vadászterületéhez tartozik, csak a saját földjükön gyakorolt kizárólagos vadászati jogukat veszítették el, cserébe viszont automatikusan az ACCA tagjává váltak, amely lehetővé tette számukra, hogy a társaság egész vadászterületén vadászhasznalnak, és részt vegyenek a vadászat szervezésében az egész területen.

Az a tény, hogy csak a kis tulajdonosokat kötelezték arra, hogy összevonják vadászterületeiket, önmagában nem aránytalan a vadállománnyal való hatékonyabb gazdálkodás céljával. Minthogy a kérelmező erkölcsi alapon nem ellenezte a vadászatot, az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke tekintetében nem sértették meg az Egyezmény 14. cikkét.¹⁸

6. Összegzés

Az EJEB kiformalódott joggyakorlata szerint, sérti az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv, 1 cikke szerinti tulajdon védelmének elvét, ha a vadászatot etikai okokból elutasító,

¹⁸ <https://kuria-birosag.hu/en/node/8977>
57.412/08. sz. ügy, 2012. október 4-én hozott ítélet

vadászati joggal rendelkező földtulajdonosokat a vadászati törvények arra köteleznek, hogy vadászati joguk kötelező hasznosítása következtében eltűrjék, hogy földjükön mások vadászatot gyakoroljanak.

Az EJEB döntéseit követően, több állam (Franciaország, Luxemburg, Németország) is módosította vadászati törvényét, amely során biztosította azon földtulajdonosok földjének vadászat alóli mentesülését, akik azt etikai, főként állatvédelmi okokból ellenezték.

Meg kell jegyezni, hogy az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének második fordulata biztosítja az államoknak a tulajdonjog korlátozását nyomós közérdekből. Az érintett ügyekben az államok nem tudták a vadászati jog gyakorlását és a vadgazdálkodást, mint közérdeklő célt olyan módon igazolni, hogy az az EJEB-et meggyőzze a beavatkozás indokoltságáról és arányosságáról.

Kivételt képez Ausztria, ahol az Alkotmánybíróság a közösségi szintű vadgazdálkodás és vadászat, mint magasabb közérdekből történő tulajdonkorlátozás mellett olyan további érveket sorakoztatott, hogy a földtulajdonosok végül nem fordultak az EJEB-hez,¹⁹ és törvényt sem módosítottak.

Camille Chabauty kontra Franciaország ügy rámutatott arra, hogy az Egyezmény 14. cikkébe foglalt megkülönböztetésmentesség joga csak akkor sérül, ha kisebb földtulajdonosok etikai, köztük állatvédelmi okokból ellenzik a vadászatot, ugyanakkor kisméretű földjeik miatt kötelesek földjük meggyőződésükkel ellentétes használatának tűrésére, míg a nagyobb földtulajdonosoknak van választási lehetősége.

Megjegyezzük, hogy az ismertetett ügyekben a kormányok részéről fel sem merült az a szempont, hogy az állatvédelem és a vadászat, illetve vadgazdálkodás szoros összefüggést mutat, már csak az annak tartalmát képező vadvédelmi kötelezettség miatt is. Az állatvédők tiltakozásával szemben, a vadászat, a szervezett vadgazdálkodás vadvédelmi és állatvédelmi célokat is megvalósít. A hivatkozás mellőzése feltehetően arra vezethető vissza, hogy világszerte meggyökeresedett tévhit az, hogy az állatvédelem és a vadászat egymással „homlokegyenest ellenkező utakon haladnak.” Pedig nem így van. „A vadászat jelszava kulturálmokszerte egy olyan nemes törekvés érvényesítése, mely a vadat védeni, óvni és kímélni hivatott. Ez egyben a vadászat kimondott célja s rendeltetése is; hiszen a vadász csak úgy s csupán akkor fog vadászni, midőn azt a törvény megengedi, előírja.”²⁰

A tervszerű vadgazdálkodás égisze alatt folytatott vadászat egyik fő követelménye a vadvédelem és rajta keresztül az egyéb, vadon élő állatok védelme is. A vadászat védi a hasznos vadakat, ritkítja a rájuk nézve is veszélyes dúvadakat, ezzel védelmet nyújt a nem vadászható vadon élő állatok számára is, a mesterséges szelekció révén kiselejtezi a szaporodásra nem alkalmas, de életképes egyedeket, ezzel nemesítve, erősítve, minőségében javítva a vadállományt, a téli etetés, a vaditatók, szózó,

¹⁹ A magyar Alkotmánybíróság 67/1997. (XII. 29.) AB határozatában foglalkozott a tulajdonjog korlátozása és a vadászati jog közösségi hasznosítása, a közösségi vadgazdálkodás kötelezettségének összefüggéseivel.

²⁰ Súlyom: Vadászat és állatvédelem. *Állatvédelem*, kiadja az Országos Állatvédő Egyesület, 3 (1906) 6., 4. o.

file:///C:/Users/user/Downloads/adoc.pub_az-allatok-jogai-es-az-embernek-ktelessegei-az-all.pdf
adoc.pub_az-allatok-jogai-es-az-embernek-ktelessegei-az-all.pdf

mesterséges dagonyák, stb. védelmet nyújtanak mind a vadászható, mind az egyéb vadon élő állatok számára. A vadászvizsga tananyagának jelentős része vadvédelmi és természetvédelmi témájú. A vadászati törvények számos állatvédelmi és vadvédelmi előírást tartalmaznak, mint pl. nem megengedett vadászati módok, illetve vadászati eszközök használatának tiltása, vad és élőhelyének védelmi kötelezettsége, stb.

Mindezekén túl, ma a vadászat egyre inkább szükségszerű, a vadak élettere az emberi beavatkozás, terjeszkedés hatására szűkül, a vadállomány ezért is kerül egyre közelebb az ember által alkotott világhoz, és károsítja a kerteket, szőlőket, gyümölcsösöket, mezőgazdasági kultúrát, erdősítéseket. Természetes ragadozók hiányában, a vadászat – a tervszerű vadgazdálkodás mellett – tartja fenn azt a kényes egyensúlyt, amelyet korábban a természet biztosított. „A vadászember a természet kezében csak végrehajtó közegként szerepel.”²¹

Irodalomjegyzék

- Bieber Ivóna: Az Emberi Jogok Európai Bíróságának legutóbbi döntéseiből. *Fundamentum*, (2012) 3.
- Heinz (Rose): Jagdrecht in Niedersachsen. Kommentár. Kohlhammer Deutscher Gemeinde Verlag, 34 (2019).
- Schiffer (Werner): Jagdfreistellung (Verbot der Jagdausübung durch Grundeigentümer). *Oö Jäger*, (2018) 3.
- Schuck (Marcus): Bundesjagdgesetz Kommentar, 3 (2019), Verlag Franz Vahlen München.
- Sólyom: Vadászat és állatvédelem. *Állatvédelem*, 3 (1906) 6.,
- Kézikönyv az európai megkülönböztetésmentességi jogról. Luxembourg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, (2011)

---

²¹ Sólyom: id. mű, 5. o.

file:///C:/Users/user/Downloads/adoc.pub_az-allatok-jogai-es-az-embernek-ktelessegei-az-all.pdf
adoc.pub_az-allatok-jogai-es-az-embernek-ktelessegei-az-all.pdf